

# Tuinen voor natuur en mens: de gulden middenweg

Roept het woord "natuurtuin" bij jou een beeld op van een rommelige of verwilderde tuin? Je bent niet alleen. Toch kan architectuur en beheer een grote rol spelen in een natuurtuin. Ze zorgen voor organisatie en structuur. Een rijke biodiversiteit aan planten en groenvormen zorgt het hele jaar door voor voedsel, schuilplaatsen én broedplaatsen. Combineer beide en je hebt een visueel aantrekkelijke natuurtuin vol leven. Hier volgen wat praktische tips om je tuin een beetje (of net heel veel) natuurlijker te maken.



Takkenril (foto Achilleatuinen)

Penseelkever op Achillea millefolium (foto Achilleatuinen)



## Een groen lint voor biodiversiteit

Wist je dat 8% van het grondgebied in Vlaanderen uit privétuinen bestaat? Als meer tuineigenaars hun tuin inrichten als natuurtuin, creëren ze samen een uitgestrekt, groen lint. De vaak versnipperde groengebieden van vandaag worden op die manier opnieuw verbonden. Bedenk eens wat voor positieve invloed dat zou hebben voor onze fauna en bijgevolg de biodiversiteit?

## De opbouw van een natuurtuin

In een natuurtuin is het van groot belang om alle groenlagen te gebruiken: van kruidengazon en bodembedekkers over vaste planten en bloemenweides tot heesters en bomen.

Bij de keuze van planten is het belangrijk om het hele jaar voedsel te voorzien in de vorm van nectar, zaden, bessen, vruchten, noten, insecten. Dit hoeft, in tegenstelling tot wat je vaak hoort, zeker geen volledig inheems verhaal te zijn.





Overzichtsfoto natuurtuin



Overzichtsfoto bloemenweide en voedselbos



Kaardebol, zomerbeeld

Ook uitheemse planten zoals kattenkruid (*Nepeta x faassenii*) trekken veel vlindersoorten, hommelssoorten en bijen aan zoals de wolbij en de honingbijen. Inheemse planten zijn dan weer bijzonder waardevol omdat ze vooral onze wilde bij aantrekken en vaak waardplanten zijn voor vlinders. Zo is de Koninginnepage afhankelijk van heel wat schermbloemigen zoals de wilde peen (*Daucus carota*). Dus een combinatie van de beide kan heel waardevol zijn in een natuurtuin.

Het gestileerde tuindeel dicht tegen de woning kan bijvoorbeeld ontworpen worden met uitheemse planten. Verder weg van de woning kan de tuin geleidelijk overgaan in een natuurlijk geheel van kruidengazon, bloemenweide en voedselbosplanten waarin de combinatie van uitheemse en inheemse planten te vinden is.

### De ecologische val

Omdat we het hele jaar voedsel willen voorzien hechten we, naast zomerbloeiers, ook veel belang aan vroeg- en laatbloeiers en aan winterbloeiers. In een tuin met enkel zomerbloeiers creëer je de zogenaamde "ecologische val". Alle fauna die zich tijdens het zomerseizoen tegoed heeft gedaan aan al dat lekkers vindt in het najaar plots niets meer. Deze plant trekt dan nog volop bijen en Atalantavinders aan. In maart bekoren de rijpe zwarte bessen allerlei vogelsoorten.

Andere planten waar vogels tijdens de wintermaanden van kunnen smullen zijn sierappels zoals de *Malus* 'Red Sentinel'. De appels blijven mooi rood tot februari. Je hoort wel eens dat deze appels niet geliefd zijn bij vogels, maar door de vorst wordt het zetmeel van de vruchten omgezet tot suikers. Daardoor worden ze zoeter en erg geliefd bij veel lijsterachtigen. Ook Gelderse roos (*Viburnum opulus*) wordt aantrekkelijk in strenge winters. De mooie rode vruchten ruiken en smaken vies, maar op dat moment zijn ze het laatste redmiddel voor hongerige lijsters en goudvinken.

Soorten die zorgen voor zaden en deze tot lang in de winter vasthouden zijn onder andere de spectaculaire grote kaardenbol (*Dipsacus fullonum*). Een waar eestfeestijn voor distelvinken. De grote teunisbloem (*Oenothera erythrocephala*)

en de wilde cichorei (*Cichorium intybus*) horen ook thuis in dit rijtje. De kelk van de grote kaardenbol vangt bovendien regenwater op en vormt zo een oase voor insecten. Tijdens de zomer is de teunisbloem waardevol voor nachtvlinders, zij opent immers haar bloemen pas bij het vallen van de avond.

### Kruidenrijk gazon

Een kruidengazon lokt met zijn bloeiende lage kruiden veel insecten naar je tuin: extra voedsel voor pimplen, koolmezen, kwikstaartjes en onze vlijtige tuinvriend de egel.

Nog een ander voordeel van een kruidengazon is dat je dit minder vaak hoeft te maaien. Als je wil genieten van al het moois dat dit type gazon te bieden heeft, dan kan je het 4 tot 6 weken laten staan. In een kruidengazon zitten soorten zoals madelief (*Bellis perennis*), rode klaver (*Trifolium pratense*), brunel (*Prunella vulgaris*), kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*). Kortom, kruidachtigen die niet hoger worden dan 25 cm. Je kan je beperken tot het maaien van een netheidsrandje. Maai het kruidengazon kort aan de rand van je borders en bloemenweide die erop aansluit. Je laat zien dat het langere gras een bewuste keuze is en alles blijft ordelijk en overzichtelijk. Maai gerust paden in je kruidengazon, zodat je er makkelijk doorheen kan wandelen.

Dicht bij de woning kan je zeker nog kiezen voor een gewone gazonzone. Laat deze overgaan in een kruidenrijker gazon om dan eventueel te eindigen in een vaste bloemenweide.

### Paden en verharding

Bedenk waarom je een pad nodig hebt. Is het om van je woning tot aan de kippen te gaan? Dan is een onverhard pad voldoende. Dit kan je op verschillende manieren creëren. Een pad maaien door je kruidengazon en bloemenweide is de eenvoudigste. Wens je liever een vast pad dan kan een schorspad of zandpad een optie zijn. Moet je overgaan naar verharding omwille van het functionele, kies dan voor half-verhardingen zoals Komex of Durekomix. Denk ook eens aan een karrenspoor voor je oprit. Twee verhardingstroken voor je banden met daartussen een groene strook vol leuke tredplanten zoals kruipend bonenkruid (*Satureja spicigera*), kruiptijm (*Thymus praecox*), dwergmarjolein (*Origanum vulgare* 'Compactum') en muurpeper (*Sedum acre*).

### Water

In een natuurtuin hoort water thuis. Vermijd onderhoudsintensieve vijvers met folie want ook daar kan het eenvoudiger. Je kan de overloop van je regenwaterput laten toekomen in een infiltratieveldje. Dit is een verlaging tot 30 cm diep in je plantenborder waar dan vooral plantensoorten in komen die zowel droog als nat gedijen. Koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*), Knoopkruid (*Centaurea jacea*) en Wilde bertram (*Achillea ptarmica*) horen hier thuis. In de zomer kan je vaak de penseelkever spotten op de achilleasoorten.

### Beheer

Ook een natuurtuin moet beheerd worden. Volgende ingrepen staan je toe het werk aanzienlijk te beperken. Zo kan je het maaien drastisch verminderen als je (een deel van) de gewone gazonzone

vervangt door kruidengazon en/of een vaste bloemenweide. Wens je minder vaste plantenborders, dan kan je deze inruilen voor een vaste bloemenweide. Dat bespaart je heel wat onderhoud: een vaste bloemenweide hoeft je immers maar twee keer per jaar te maaien. Dat doe je gefaseerd met de bosmaaier.

Tussen de borders en gazon kan je als afscheiding ecolatten voorzien. Zo voorkom je dat gras tot in de borders groeit. Dat bespaart je de inspanning om meerdere keren per jaar de randjes af te steken.

Leg een takkenril aan waar je je snoeiafval in kwijt kan. Bovendien creëer je daarmee goede schuil- en broedplaatsen voor vogels en egels.

Wees onkruid te slim af. Op een kale bodem kan onkruid weelderig tieren. Zorg er daarom voor dat je het juiste aantal planten voorziet in je borders zodat deze op termijn goed dichtgroeien. Wees dus niet te zuinig! Bij de aanplant kan je houtsnippers voorzien om het onkruid de eerste drie jaar tegen te gaan. Daarna hebben je planten de open ruimte helemaal gevuld en hoeven de houtsnippers niet meer aangevuld te worden. Een extra voordeel van een bedekte bodem is dat deze beter water vasthoudt. Geen overbodige luxe bij onze steeds drogere zomers!

Met een biodiversiteit aan groenvormen en een plantenkeuze gericht op voedsel het hele jaar door, geniet je van een mooi en afwisselend beeld in je tuin. Het is een tuin waarin organisatie, structuur en beheer mag zijn. Een paradijsje zowel voor jou als voor het leven in je tuin.



Modern karrenspoor met oa bonenkruid en tijm

Lijster op vruchten van *Malus* 'Red Sentinel' (foto Natuurtuinen)

